

HANS KEILSON

Het leven gaat verder

Vertaald uit het Duits door
Frank Schuitemaker

COLIBRI-BIBLIOTHEEK

Oorspronkelijke titel en uitgave *Das Leben geht weiter*,
S. Fischer Verlag, Berlijn 1933
Herziene editie © S. Fischer Verlag GmbH,
Frankfurt am Main 2005
Eerste Nederlandstalige uitgave © Frank Schuitemaker en
Uitgeverij Van Gennep, Amsterdam 2011
Deze uitgave van World Editions kwam tot stand in
samenwerking met Uitgeverij Van Gennep, 2015
Omslagontwerp Multitude
Omslagillustratie © Millennium/Hollandse Hoogte
ISBN 978 94 6237 141 5
NUR 302

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op
welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van World Editions bv, Breda, Nederland.
Telefoon: 076 523 3533. Internet: www.worldeditions.org.

De huisbaas kwam de winkel in, hij was dik en bewoog zich als een vrouw. ‘Heeft u een momentje, Seldersen?’ vroeg hij en deed nogal gewichtig.

Seldersen zat achter de kassa, vooraan bij de grote etalage; hij zat te lezen. Dat deed hij vaker als er even geen klanten waren. De laatste maanden had hij veel tijd om te lezen, soms las hij de krant wel drie keer op een dag. Toen hij stappen hoorde, sprong hij op en zei: ‘Wat kan ik voor u doen?’ maar toen herkende hij zijn huisbaas en zijn gediensstige houding ontspande en kreeg iets gemoedelijks. Hij lachte even.

‘Blijft u rustig zitten, ik ben het maar. Mijn vrouw zei dat ik even moest gaan kijken of er geen klanten in de winkel waren, en hier ben ik dan. Eigenlijk is het niet zo dringend, maar ik wil u toch graag even spreken.’ Hij drukte zich vaak nogal omslachtig en raadselachtig uit.

Seldersen kwam achter de kassa vandaan en ging voor de grote linoleumrol staan. Hij was door die vage inleiding ongerust geworden. Wie weet, dacht hij, wat er nu weer aan de hand is.

‘Het gaat om het volgende,’ begint de man opeens kordaat, ‘de winkel hiernaast op de hoek komt vrij. Over een halfjaar loopt mijn contract met de delicatessenzaak af.’ Hij wil het niet meer verlengen, hoewel dat winkeltje hem steeds een redelijke huur heeft op-

gebracht en hij er goed aan heeft verdiend. Maar zijn eigen winkel in papier, potloden en kranten – al ruim twaalf jaar zit hij nu in die handel – is hem te klein geworden, hij wil groter, hij zou graag... enfin.

‘Wat ik allemaal achter in het magazijn heb liggen,’ pocht hij, ‘daar kan ik een heel warenhuis mee inrichten.’ Tekeningen, boeken, potloden, souvenirs. Bovendien wil de dagbladuitgever die hij hier in de stad vertegenwoordigt er een groot filiaal van maken, aan de gevel flinke groene borden met de titels van al zijn kranten, een ruime vitrine om het laatste nieuws in op te hangen, het wordt allemaal groots en modern aangepakt. Kortom, naast zijn zaak heeft hij dus de ruimte van Seldersen nodig. De tussenmuur wordt weggebroken en in plaats van twee kleine winkeltjes hebben we dan één ruime onderneming. En Seldersen verhuist binnen hetzelfde pand één deurtje verder naar de winkel op de hoek, dat is alles. Dat is het plan, wat vindt Seldersen ervan? Is het niet geweldig? Stelt u zich eens voor, de winkel op de hoek, hoeveel mensen daar al om gevraagd hebben! In de hoofdstraat aan de markt, een betere locatie is er niet.

Stilte.

Seldersen heeft er al die tijd bij gestaan alsof iemand een toespraak hield en is blijven luisteren hoewel hij meteen had begrepen wat de bedoeling was. Nu is hij aan de beurt om iets te zeggen, en hij zegt: ‘Tsja, dat moet ik eerst met mijn vrouw overleggen.’

Verder niets, geen tegenwerping, geen protest, hij

moet het eerst met zijn vrouw overleggen. Zo gemakkelijk had de huisbaas het zich niet voorgesteld. 'Natuurlijk, praat u rustig met uw vrouw, er is geen haast bij, het is pas over een halfjaar. Uiteraard laat ik alles voor u inrichten, de muren witten, de vloer vernieuwen, alles wat nodig is. Daar worden we het wel over eens, u moet natuurlijk nog aan de gedachte wennen.'

Seldersen zegt niets, met zijn handen achter zijn rug leunt hij op de toonbank en zegt niets. Nu komt mevrouw Seldersen de winkel in en ziet de twee mannen. De huisbaas en zijn vrouw komen wel vaker langs, ze gaan vriendschappelijk met elkaar om, ze komen bij elkaar op bezoek. Toen hun jongste kind geboren moest worden, twee jaar geleden, en de huisarts het met alleen de vroedvrouw niet meer kon redden, hadden ze Seldersen erbij geroepen. Wat je ook van hem vroeg, hij draaide er zijn hand niet voor om, hij repareerde klokken, verzoelde schoenen, legde leidingen aan, zette vloeren in de was, haalde gordijnen af en hing ze weer op – hij kon alles. En ook toen stroopte hij eenvoudig zijn mouwen op, deed een schort voor en tien minuten later werd er een stevige jongen geboren. Dat zouden ze nooit vergeten.

'Goed dat u erbij komt, ik had net een gesprek met uw man.'

'Wat is er aan de hand?' vraagt ze bezorgd. De huisbaas begint van voren af aan, ze hoort hem aan en de schrik slaat haar om het hart. Eerst beheerst ze zich nog, maar al snel wordt ze onrustig en gaan haar ogen

heen en weer van de huisbaas naar haar man, die er afwezig bij staat alsof niemand zijn gedachten mag raden, en dan weer van haar man naar de huisbaas. Al na de eerste zinnen heeft ze door waar hij naartoe wil. Seldersen is in zo'n situatie kinderlijk onhandig en hulpeloos; gelukkig is ze op het juiste moment binnengekomen, hij zou alles zwijgend hebben geaccepteerd, niets terugzeggen en alles op zijn beloop laten.

'Dat is nogal wat, wat u daar van ons vraagt,' begint ze, 'we zitten tenslotte al meer dan twintig jaar in deze zaak, en nu wilt u ons eruitzetten.'

'Eruitzetten, hoe komt u erbij, geen sprake van. U verhuist alleen naar de winkel op de hoek, dat is toch uniek?'

Ze raakt nu echt opgewonden, het komt allemaal te plotseling voor haar: 'Ja maar, waarom eigenlijk zo'n stap, zeker nu, geen mens weet vandaag de dag wat ons te wachten staat.' De paar jaartjes die ze nog te gaan hebben, mijn god, dat hadden ze zich toch anders voorgesteld, kunnen we niet alles bij het oude laten?

'Waarom verzet u zich toch zo,' vraagt de huisbaas opeens scherp. 'Of u nu hier of hiernaast in uw winkel staat, wie bij u wil kopen, doet heus ook nog wel die drie passen tot op de hoek. Precies drie stappen, in hetzelfde pand, meer niet...'

Ze schudt haar hoofd, deze voorstelling van zaken gaat langs haar heen, het is alsof ze niets heeft gehoord. '... en u zegt toch zelf dat u hier niet meer zo lang blijft en rustig aan gaat doen.'

‘Rustig aan doen, ja,’ herhaalt ze bitter.

‘Hoe dan ook,’ gaat de huisbaas verder, ‘ik moet vooruitkijken. Mijn kinderen zijn nog klein, maar uw zoon Albrecht doet over drie jaar eindexamen en uw dochter Anneliese woont nu al in Berlijn.’ Ze moeten het ook eens vanuit zijn standpunt bekijken.

‘U heeft dan altijd nog het huis,’ kaatst ze terug. Hij lacht, het huis, jawel, dat klopt, het huis was van hem.

Stilte.

Maar ze zag zijn grijze haren zeker wel, die waren ook van hem. Ja ja, het huis was van hem, maar zijn zorgen, ze moest eens weten, dan zou ze dat niet zo makkelijk zeggen, nee nee, zo’n huis levert alleen maar zorgen op. De ene keer regent het in en moet je een dakdekker laten komen, een andere keer springt de waterleiding en moet je een loodgieter zien te vinden, dan moet het afval worden afgevoerd, en dan nog de belastingen... Hij grijpt naar zijn hoofd. Nee, laatst zei hij nog tegen zijn vrouw, mama, had hij gezegd, hoofdpijn krijg ik van dat huis, nog geen minuutje plezier heb ik ervan gehad. Hij had het geërfd van zijn moeder, wilde het eerst niet eens hebben, tot op het laatst had hij ervoor bedankt, maar wat moest je? En dan had je ook nog de hypotheek, die was in de inflatietijd afgesloten en moest dus helemaal opnieuw berekend worden... Hij zucht diep. ‘De zaak op de hoek is veel kleiner,’ zegt Seldersen na een tijdje.

Te klein zeker niet, en als hij alles bij de hand heeft, dan is dat toch alleen maar prettig werken? Licht is het

ook, veel lichter, dat gaat hun veel schelen in elektriciteit.

‘En aan de etalage om de hoek hebben we ook niets,’ protesteert zij, ‘wie gaat er nu om de hoek in de etalage kijken? En die twee ruiten zijn ook veel kleiner... moet het dan zo vlug al?’ vraagt ze ten slotte.

‘Over een halfjaar pas,’ verzekert de huisbaas, ‘dat had ik al gezegd.’ Hij heeft geen zin meer in een discussie die zomaar op een ruzie kon uitdraaien. Wat had hun protest ook voor nut, hij was tenslotte...’

Zwijgen.

Moeder verbreekt de stilte en zegt zo onbevangen mogelijk: ‘We zullen erover denken, en u denkt er ook nog eens over,’ en ze gaat rustig verder: ‘U verliest immers wel de huur van één zaak, dat is ook niet niks.’

‘Die paar jaartjes dat wij hier nog zitten,’ vult haar man trouwhartig aan, ‘laat u ons toch in de oude zaak. Ik ben hier nu vierentwintig jaar, we blijven niet meer zo lang, en dan wil je het toch goed afsluiten. Praat u nog eens met uw vrouw.’

‘Dat heb ik allemaal al met haar doorgesproken,’ reageert de huisbaas. Maar hij belooft dat hij de hele kwestie nog eens met haar zal opnemen. Dan vertrekt hij.

Daar stonden ze dan. Hij overdacht stil hoelang hij hier al zijn zaak had, dag in dag uit, behalve die vier jaar van de oorlog. Zij had zo haar eigen gedachten, hij lachte altijd om haar zorgen, maar eigenlijk had hij die zelf ook. Hij zuchtte. Nee, dit werd zeker geen simpele verhuizing naar één deurtje verderop, zoals de

huisbaas het had voorgesteld. De jaren spraken toch ook een woordje mee, dat kon je niet zomaar wegpoetsen. Hij wist nog precies hoe hij lang, lang geleden als vertegenwoordiger in deze stad was gekomen, en hier aan het marktplein een klein huis stond van maar twee verdiepingen waar net steigers en ladders tegenaan werden gezet. En toen hij een tijd later weer langskwam, was het werk bijna klaar. Eigenlijk was het niet meer dan een verbouwing, maar het oude, bouwvallige huisje was onherkenbaar geworden, er stond nu een opvallend hoog hoekpand, van verre zichtbaar, met beneden vier winkels en acht grote etalages. Hier zag hij zijn wensen vervuld: als zelfstandig ondernemer in een eigen zaak en verder aan niemand verantwoording schuldig. Drie jaar lang was hij handelsreiziger geweest, zonder vaste woonplaats, in loondienst als zovelen. Hij was vrijgezel, verdiende goed. Hij wist van aanpakken, kreeg respect en vriendelijke woorden, maar hij had genoeg van zijn zwervende bestaan, wilde nu voor zichzelf iets opbouwen. Driehonderd taler had hij gespaard... Kortom, hij was op de huisbaas afgestapt en zag een kleine arbeider die zich aan de nieuwbouw had vertild en zich zwaar in de schulden had gestoken. Die keek hem met grote ogen aan.

‘Er is nog één winkel vrij,’ zei hij, ‘om de hoek in de hoofdstraat, die kunt u krijgen, u bevalt me wel.’ Zo werden ze het eens. Een halfjaar later opende Seldersen zijn nieuwe zaak. Boven de deur hing het bord met zijn naam, in de twee etalages lag zijn handel keurig uit-

gestald, hij stond zelf in de winkel en verkocht onvermoeibaar wat een mens maar nodig heeft om zich te kleden, van schoenveters tot een kostuum, alles kon je bij hem kopen.

De jaren gingen voorbij, de huisbaas overleed, maar Seldersen stond altijd op dezelfde plek in zijn zaak, dat dat ooit zou veranderen was ondenkbaar. Wel waren de tijden drastisch veranderd, daar had hij een boek over kunnen schrijven.

Iedere eerste dag van de maand betaalde hij stipt de huur, nu aan de zoon, en die was vandaag op het toneel verschenen om zijn voorstel te doen.

‘We wachten maar af,’ zei hij na een poosje. Afwachten, ze knikte, ja, dat was het enige. Ze antwoordde verder niet, ze wist: ze konden zich nog zo verzetten, maar ze hadden gewoon geen keus.

Albrecht kwam thuis uit school en ze gingen gedrieën naar boven om te eten. De leerling-verkoopster bleef alleen beneden, tussen de middag was altijd de stilste tijd.

De borden van vader gingen onaangeroerd terug naar de keuken, hij zat zwijgend aan tafel, met een gezicht alsof hem iets verschrikkelijks was overkomen. Moeder spoorde hem telkens aan om toch een lepel soep, een stukje vlees te eten – tevergeefs, hij raakte niets aan.

‘Vind je het niet lekker?’ vroeg ze.

‘Ik hoef niet,’ antwoordde vader. Zijn gezicht bleef onbeweeglijk.